

Yeniden Merhaba...

Bir süredir ağırdan aldığımız dergimize bu sayıda yeniden hız veriyoruz. Artık yeni bir ekibimiz, yeni bir yapımız var ve işte yeni bir sayımız da oldu.

Dergimizin bu sayısının artık son halini vermeye çalıştığımız günlerde Türkiye’de yeni bir direniş dalgası patlak verdi. Giderek otoriterleşen siyasi iktidarın keyfi uygulamaları karşısında Gezi direnişinden bu yana sessiz duran toplum ayağa kalktı ve itirazını güçlü bir şekilde dile getirmeye başladı. Bu süreç nasıl seyredecek şimdiden bilemiyoruz ama biz, özellikle gençlerin ortaya koydukları tavırdan kendimiz için şimdiden şu sonucu çıkartıyoruz: “Eleştiri” bu topraklarda yaşıyor ve yaşamaya devam edecek.

Bu sayıda farklı yönlerden eleştirel pedagojinin ilgi alanına giren yazılarımızı okuyacaksınız. Bunların bir kısmı yayın meclisimizin üyeleri tarafından, bir kısmı davet ettiğimiz yazarlar tarafından yazıldı. Bu sayımızdan itibaren ayrıca atölyelerde ve çalışma gruplarında ürettiğimiz kolektif yazıları da göreceksiniz.

Dergimizin ilk bölümünde eleştirel pedagojinin kavramsal dünyasına çeşitli sorun alanlarından bakmaya çalıştık. “Eleştirel Pedagoji Nedir?” başlıklı bir atölye çalışması yaptık ve o çalışmanın sonunda kolektif bir metin ürettik. Verimli bir çalışma oldu, 29 kişi katıldı; atölyeye katılan herkese ve yazıyı yazan çalışma grubundaki arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

Atölye yazımızın ardından Melissa Hauber-Özer’in katılımcı eylem araştırması çerçevesi içindeki önemli araştırma yöntemlerinden biri olan foto-anlatı ile ilgili yazısı geliyor. Bu yazıdan sonra da Fatma Mızıkacı’nın eğitim programı tartışmalarına eleştirel bir perspektiften bakmamıza yardımcı olacak kavramlara değindiği yazısı var. Sonrasında Abdulgafar Terzi’nin görsel sanatlar dersinde yaptığı eleştirel bir uygulama örneğini ve Yasemin Tezgiden-Cakcak’ın eleştirel pedagoji ile karşılaşma hikâyesini bulacaksınız. Peşinden de Bengal’deki Müslüman topluluğun bir üyesi olan feminist eğitimci Begum Rokeya’yı tanıtan Tolga Ulusoy’un yazısını okuyacaksınız. Araştırma yöntemleri, programlar, uygulamalar, karşılaşmalar ve örnek kişilerle ilgili bu beşli yazı setini bundan sonraki her sayımızda göreceksiniz.

Bu sayımız öncesinde ekopedagoji ile ilgili de bir atölye çalışması yaptık. Bu alandaki çalışmalarından tanıdığımız Greg William Misiaszek bize bir sunum yaptı

ve ardından hep birlikte tartıştık. Bu atölyeye 26 kişi katıldı, ardından Greg tartışmaları toparlayan bir yazı yazdı ve Pervin Oya Taneri de yazıyı çevirerek yayına hazırladı.

Etze Giousouf ve Zeinep Koumtzou da yayın meclisimizin ve tasarım ekibimizin genç üyeleri olarak dergimizin bu sayısı için resimli hikâye kitaplarındaki temsiliyet sorunlarına ve bu kitapların çocuklarda toplumsal adalet duygusunun geliştirilmesinde sağladığı olanaklara işaret eden bir yazı yazdılar.

Boğaziçi Üniversitesi'nde bir Eleştirel Eğitim Topluluğu var; iktidarın tüm baskılarına rağmen orada eleştirel pedagojiyi var etmeye, geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya çok kararlı öğrenciler bu arkadaşlar. Yayın meclisimizin de üyeleri. Onlar da bu sayıda kendi yaptıkları çalışmaları anlatan bir yazı yazdılar. Yazılarında ayrıca diğer üniversitelerdeki öğrencilere yaptıkları çağrılar da yer alıyor.

Birgül Ulutaş, Türkiye'de demokratik öğretmen mücadelesinin güçlü geleneği içindeki en önemli köşe taşlarından biri olan Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği'ni (TÖB-DER) yazdı bizim için. Yazı, TÖB-DER'in aynı zamanda eleştirel pedagoji tartışması bakımından da önemli bir örgütlenme olduğuna ilişkin fikirleri güçlü argümanlarla ortaya koyuyor.

Öğrenci intiharları Türkiye'nin görünür düzlemlerde yeterince tartışılmayan, göz ardı edilmeye çalışılan önemli sorunlarından biri. Taki Yılmaz bu intiharların toplumsal arka planına ilişkin bir tartışma yürütüyor bu sayıdaki yazısında. Bu tartışma, öğrenci intiharlarının kişisel değil toplumsal krizlerin bir sonucu olduğu gerçeğini hatırlatması bakımından anlamlı.

Eleştirel pedagojinin dünya gündeminde ise savaş var. Türkiye'nin tam orta yerinde bulunduğu coğrafya bir savaş alanına dönmüş durumda ve gelişmeler çatışmaların ve savaşların giderek yayılması yönünde. Lübnanlı yetişkin eğitimcisi Elsy Wakil, başta İsrail saldırganlığı altında ezilen Filistin ve Gazze olmak üzere Arap dünyasındaki savaş ortamlarında yetişkin eğitiminin üstlenebileceği dönüştürücü rol üzerine bir yazıyla bu sayımızda yer alıyor.

Bu sayımızda okurlarımız için bir "Türkiye'de Eleştirel Pedagoji Yayıncılığı" dosyası hazırladık. Bu konu alanındaki bir dosya çeşitli şekillerde hazırlanabilirdi ancak biz konunun muhataplarının kendilerini doğrudan ifade edecekleri bir alan açmanın daha uygun olacağını düşündük. Bu nedenle Türkiye'de en genel eleştirel pedagoji çerçevesi içinde sayılabilecek yayınları üreten herkesten yazılı röportajlar istedik ve yanıt verenleri yayınlıyoruz. Üzerinde durduğumuz yayınlar ve yayıncılıklar, Eleştirel Pedagoji Dergisi'nin bundan önce etkileşim içinde olduğu ve bundan sonra da karşılıklı olarak zenginleştirici bir ilişki kurmak istediği çalışmalardır. Röportaj veren dostlarımızın hepsi kendilerini doğrudan eleştirel pedagoji kavramı ile tanımlamıyorlar fakat eğitimi toplumsal ve tarihsel güç ilişkileri içinde tanımlamaları ve politik bir mücadele alanı olarak görmeleri

nedeniyle biz hepsinin bu en genel çerçeve içinde hareket ettiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla hepsi bizim ilgi ve sevgi alanımızda. Bu dosyamız sayesinde okurlarımız Türkiye’de eleştirel pedagoji alanındaki genel durum hakkında bilgi ve fikir sahibi olacaklar, sorunları, ortaklıkları ve farklılıkları görebilecekler diye umuyoruz. Dosyamızın son yazısı ise kendimize yönelik bir analiz; Gamze Becerik ve Özge Çomak dergimizin bundan önceki sayıları hakkında nitelikli bir çalışma yaptılar ve yazdılar. Dosyamıza katkı veren tüm dostlarımıza teşekkür ediyoruz.

Yine bu sayımızdan itibaren her sayıda eleştirel pedagojiyi belli kavramlar etrafında ele alan dosyalar yapmayı planladık. Bu sayımız için belirlediğimiz kavram “eşitlik”. Nazlı Somel bize eğitim ve eşitlik arasındaki ilişkinin analitik çerçevesini çizdi. Dicle Dilan Salman, Türkiye’de eğitim alanında son dönemde öne çıkan okul yemeği mücadelesinin sınıfsal bir eşitsizlik sorunu olduğuna işaret eden ilgi çekici bir yazı kaleme aldı. Ebru Eren bizim için, eğitimdeki en yaygın eşitsizlik biçimlerinden olan etnik ayrımcılık sorununu ele alan bir yazı yazdı. İlknur Meşe, bir eşitlik mücadelesi olarak feminist pedagojinin ilkeleri ve ele aldığı sorunlar üzerine bir yazıyla katıldı bu sayımıza. Özge Göçer, Kichwa Halklarının deneyimleri üzerinden tartıştığı queer ekoloji kavramından queer ekopedagojiye yönelik çıkarımlar yaptığı özgün ve ufuk açıcı bir yazı hazırladı. Ş. Erhan Bağcı ise yetişkin eğitimi söylemlerine içkin olan kendiliğinden eşitlikçi olma iddiasını sorgulayan bir yazıyla katkı yaptı bu dosyamıza.

Maarif Modeli’ni de atlamadık bu sayımızda fakat artık ciddi bir doyumluk sağlayan bu konudaki eleştirilere farklı bir açıdan yaklaşmak istedik. “Odak: Maarif Modeli Karşısında Öğretmenler” başlıklı dosyamızda siyasal iktidar eliyle eğitimde yürütülen projenin öğretmenler için anlamını ortaya çıkarmaya çalıştık. Bunun için yayın meclisimizden bir çalışma grubu kurduk ve iki farklı alandan öğretmen grubuyla görüşme yaptık. Görüşmeleri olduğu gibi dergimize taşıdık, dosyamızda göreceksiniz. Ardından çalışma grubumuz bu görüşmeleri yorumladı. Dolayısıyla “Odak” başlığı altında yaptığımız bu dosya dört yazıdan oluşuyor: Önce bu çalışmanın neden yapıldığı anlatılıyor, sonra öğretmenler iki yazıda kendilerini anlatıyorlar, ardından da çalışma grubumuz görüşmeleri yorumlayarak öğretmenlerin deneyimlerini sorunsallaştırıyor. Dosyamızı bu şekilde hazırlamamıza neden olan bakış açımızı, sunuş yazısında bulabilirsiniz. Odak dosyalarımız bundan sonraki sayılarımızda da farklı sorun alanları ile devam edecek.

Sinema, tiyatro ve müzik, eleştirel pedagoji için vazgeçilmez deneyim alanları. Bu sayımızda Ankara’da çocuk tiyatrosu yapan Boş Sahne topluluğu ile bir röportajımız var. Röportajda Boş Sahne’nin çocukların tiyatro ile özneleşmesi hakkındaki görüşleriyle tanışacaksınız. Ardından da Türkiye genelinde giderek daha fazla tanınmakta olan Şubadap Çocuk müzik grubu hakkında Gökçen Karaman’ın yazdığı yazı geliyor; okurlarımız, Şubadap Çocuk ne yapmak istiyor, bu yazıda görme olanağı elde edecekler. Ayrıca Hüseyin Ozan Uyumlu da “Öğretmenler Odası” filmini yazdı; filmin, günümüz dünyasının büyük toplumsal,

siyasal ve etik sorunlarının okullara nasıl yansıdığını tartışan etkili göndermeleri bulunuyor.

Yine bu sayıdan itibaren her sayımızda felsefe ve farklı disiplinlerdeki eleştirel perspektiflerle ilgili yazılarımız olmasının iyi olacağını düşündük. Felsefe yazılarımızın hayata, sosyal teoriye ve eğitim alanına yönelik kavrayışımızı derinleştirmesini umuyoruz. Farklı eleştirel disiplinlerden alacağımız katkıların ise bize benzeyen düşünme ve eyleme alanları ile başka bir deyişle büyük eleştiri ailesinin zenginliği ile eleştirel pedagojinin etkileşimini güçlendirmesini amaçlıyoruz. Bu sayıdaki felsefe yazımızı Adnan Gümüş yazdı; eleştiri ve eleştirel teori kavramlarının çok boyutlu olarak sorgulandığı bu yazı bize, dergimizde geliştirmeye çalıştığımız eleştirel pedagoji anlayışıyla günlük dildeki ve/veya liberal anlam dünyasındaki eleştiri ve eleştirel düşünme arasındaki radikal farkın felsefi temellerini sunuyor. Ardından gelen Mehmet Akkuş'un yazısı ise bizi tehlike altındaki diller üzerine düşünmeye çağırıyor. Doğu Karadeniz'de halen konuşulmakta olan tehlike altındaki dillere dikkatimizi çeken bu yazı, reel bir soruna odaklanmakla birlikte aynı zamanda bu alandaki çalışmaların kavram dünyası ve yöntemleri ile de tanışmamıza olanak tanıyor.

Aslıhan Hancı bu sayımız için Tuğba Tekerek'in geçtiğimiz yıl yayınlanan "Taşra Üniversiteleri: AK Parti'nin Arka Kampüsü" kitabının tanıtımını yaptı. Tuğba Tekerek'in kitabı, yaptığı saha çalışmasına dayanarak Türkiye'de yükseköğretim alanında son dönemin en dikkat çekici eğilimlerinden biri olan nicel artışın ve yayılmanın politik, ekonomik ve kültürel boyutlarını anlatıyor. Büyük şehirlerden ve buralardaki üniversitelerden bakıldığında görülemeyecek olan koskoca bir dünyayı görmemize yardımcı olan bu kitabı okurlarımıza da tavsiye ediyoruz.

Bu yazılarımız dışında, yazarlarından ve yayınevlerinden izin alarak sizlere ulaştırdığımız makale çevirilerimiz var. Bunlardan ilki dönüştürücü öğrenme kuramıyla ilgili. Yetişkin eğitiminden eleştirel pedagoji dünyasına sunulan en önemli katkılardan biri olan dönüştürücü öğrenme kuramı üzerine güncel bir değerlendirme yapan bu makaleyi Zeynep Alica bizim için çevirdi. İkinci çevirimiz, hızlı iletişim teknolojilerindeki patlama ile birlikte eleştirel entelektüellerin konumlarının da nasıl dönüştüğünü tartışıyor. Duygu Altınoluk'un çevirdiği bu makale, yazarlarının da belirttiği üzere Covid-19 salgını patlak vermeden az önce kaleme alındığından geliştirilmeye açık fakat her halükarda güçlü argümanlara sahip. Üçüncü çeviri makalemiz ise bir alternatif eğitim eleştirisi ve Eda Ata Oflu çevirdi. Alternatif eğitim kavramı etrafında yapılan düşünsel ve pratik çalışmaların sahte alternatifler olduklarına dair politik bir eleştiri geliştiriyor. Çeviriler yayınlamaya bundan sonra da devam edeceğiz.

Okurlarımızla yeniden buluşmak bizi heyecanlandırıyor. Bu sayının hazırlanması, esasen Eleştirel Pedagoji Dergisi'nin yeniden ayağa kaldırılması anlamı taşıyordu. Bunun hakkını vermeye çalıştık. Bundan sonra takdir okurlarımızda.

İyi okumalar.